

Etik är ingripande: Agamben-Gandhi

Etik är inte att dra sig undan från våld och ondska för att bli god. Etik är att intervensera i våld, visar den italienske filosofen Giorgio Agamben. Etik bygger därför inte öar av godhet och själv rättfärdighet. Etik blandar sig i. Etik griper in där våld och förtryck utförs.

”The meaning of ethics becomes clear only when one understands that the good is not, and cannot be, a good thing or possibility beside or above every bad thing or possibility”(1).

Agamben och Gandhi

Agambens etik hamnar i resonans med Mohandas Gandhis ickevåld. Gandhi tar bort mellanrummet mellan icke och våld. Han trycker inte in ett särskiljande. Icke våld tar inte avstånd, ickevåld berör våld.

Icke våld går på så sätt åt motsatt håll gentemot icke-våld, att dra sig undan. Det blir därmed mer begripligt varför Gandhi var så kritisk mot pacifismen, att vägra delta i våld. Det räcker inte med att vägra våld. Icke våld ingriper där våld och förtryck utförs.

Utan fullkomlighet

En intressant skillnad mellan Agamben och Gandhi är att Agamben blir mer pessimistisk kring genomförandet av det goda, av verklig rättvisa och demokrati. Målet avlägsnar sig medlet hos Agamben.

Gandhis ickevåld genomför ickevåld även där våld och förtryck dominerar: i fängelsecellen, mitt i kriget. I ickevåld är genomförandet av jämlik fördelning av makt och resurser, av demokrati och omsorg, själva medlet. Målet blir medlet. Att genomföra målet blir startpunkt snarare än en avlägsen, omöjlig slutpunkt.

Möjligen är Agamben så skeptisk till fullkomlig godhet att han återinför det fullkomliga för att bevisa dess omöjlighet.

Gandhis ickevåld behöver däremot inte fullkomlighet eller totalitet. Ickevåldet förverkligar ickevåld genom osäkert, sårbart beroende. Det genomförs i beroende av dem som inte är som oss, som inte tycker som oss, som är kritiska till oss.

Agambens kritik mot fullkomligheten riskerar att dra in honom i fullkomligheten. Negerandet blir del av det som negeras. Ickevåld behöver inte hamna i samma fälla.

Satyagraha

Misslyckandet är del av experimenterandet med ickevåld. Gandhi uppfattade ickevåld som experiment med sanningen. Gandhi utvecklade begreppet satyagraha: sanningsgripande, greppa tag med sanningen, sanning som greppande.

Satyagraha hjälper oss att begripa sanningen som kroppsligt greppande. Det bryter dualismerna ande-kropp, sanning-materia. Sanningen är ingen andlig representation av en materiell verklighet. Sanningen är en intensifiering av det materiella.

Sanningen greppar tag i det ofullkomliga. Och sanningen, ickevåldet, är i sig ofullkomligt. Sanningen fumlar. Ändå genomförs den. Det ofullkomliga uppnår målet. Inte ensamt. Utan genom att ingå relationer.

Ifall vi använder Agamben för att förstå Gandhi behöver vi begripa sanningen som något som inte kan existera bortom våld och förtryck. Sanning kan inte vara sanning i sig, för sig. Sanningen berör våld och förtryck. Att ingripa är det sanna.

Per Herngren

26 maj 2016, version 0.1.1

Fotnot

1. Giorgio Agamben, *The Coming Community*, elektronisk utgåva, Regents of the University of Minnesota, 2007, original 1990.